

ראשי פרקים

נושא	עמודים
מבוא	2
סקירת ספרות	
1. ניתוח ניהול ארגונים	3
2. השפעת המדיניות הניאו ליברלית על משטרת ישראל	-4
א. השינוי בגישה הניהולית	4-5
ב. השינוי בשיח ובשפה	5-6
ג. השינוי הארגוני והשלכותיו	-6
1 הפרטת המחסומים בשטחים המוחזקים	6-7
2 השיטור הקהילתי והשינוי התרבותי	7-9
3 הפרטת בתי הסוהר בין השוק הפרטי לזכויות האדם	9-11
4 חברות אבטחה כשחקנים כלכליים פוליטיים	11
5 משטרה עירונית: חוסר יעילות ושימוש לרעה בכוח	11-13
6 משטרת ההגירה: בין אינטרסים לאומיים לזכויות אדם בסיסיות	13-15
סיכום	16
המלצות	
ביבליוגרפיה	

מבוא

ניהול משטרות בעולם המערבי מרובה האתגרים והתפקידים החדשים (טרור, סייבר טרור) מורכב, ועל רקע מדיניות ניאו-ליברלית מאז שנות ה-80 של המאה שעברה, הוא עובר שינויים רבים.

האתגרים הייחודיים והמוגברים של משטרת ישראל (טרור, סייבר טרור, פלסטינים בישראל ובשטחים המוחזקים ועובדים זרים) - על רקע צביונה היהודי והדמוקרטי ומדיניות ניאו ליברלית - מורכב עוד יותר.

בעבודה זאת נבדוק: באיזו מידה המדיניות הניאו ליברלית של ממשלות ישראל מאז שנות ה 80 השפיעה על ארגון וניהול משטרת ישראל?

על מרחב הפעולה של המשטרה וההצדקה שלה לשימוש בכוח אגרסיבי (מכוח חקיקה מורחבת); על המבנה הארגוני לנוכח ריבוי מנגנוני שיטור חדשים; על תפיסת המשטרה את תפקידה: מיגור פשיעה או ניהול הפחד? הגנה על ביטחון הציבור, או הגנה על ההגמוניה ושימור כוח המדינה? (שדמי, 2012). על מודל הניהול: מהתמודדות עם בעיות חברתיות לשיטוריות? (שדמי, 2012)? 'מודל הפיקוח על הפשיעה', או 'מודל ההליך התקין'? (שהם, 2011). על אופי השיח: הכלה או הדרה והפחדה? ועל התרבות הארגונית והתנהלות המשטרה: עם הפנים לקהילה, או התנהלות אגרסיבית כלפי אוכלוסיות שמאיימות על המשק הניאו ליברלי (שדמי, 2012)?

את השינויים הארגוניים שעברה משטרת ישראל בעקבות מדיניות ניאו-ליברלית, נבחן תוך ניתוח כוחות השיטור המבוזרים של המשטרה (חברות אבטחה, משטרות עירוניות, אכיפה אזרחית ושיטור קהילתי) ותוך התייחסות למבחן התוצאה, כפי שמציג אותה מבקר המדינה.

סקירת הספרות

1. ניתוח ניהול ארגונים

את הארגון המודרני ואופן הניהול שלו ניתן לנתח – בעיקר בעידן המודרני - על פי חשיבה מכנית. חשיבה שמציעה שהשיח הפוליטי - שהיה בבסיס ניתוח הארגון וניהולו ונוהל בראשיתו על ידי בעלי ההון - הצטמצם באופן משמעותי ואת מקומו תופסים אנשי המקצוע, המנהלים-מהנדסים, שמתייחסים לבעיות בניהול הארגון כבעיות מכניות וכך מנסים לפתור אותן. המעבר משיח פוליטי לשיח מכני, התרחש בעקבות הצורך להתמודד בעיות פוליטיות וחברתיות: כמו אלימות מתגברת ביחסי עבודה, שביטות וסכסוכי עבודה, יחסים בין בני אדם וביקורת על סדר ארגוני פורמלי. בעיות פוליטיות אלה, אשר ערערו את כושר ההישרדות של הארגון, העניקו לגיטימציה לגידול במספר ובהשפעת המנהלים המקצועיים שנכנסו לארגון. מנהלים חדשים אלה, אשר תיווכו בתחילה בין סכסוכי העבודה לבין ניהול הארגון, הפכו את הרציונליות והיעילות לאידאולוגיה, יצרו שיח ושפה ביקורתיים וחדשים, אשר שערערו את הלגיטימציה של השיח הישן, הציעו פתרונות מקצועיים מכניים ועיגנו את תרבות הניהול החדשה בספרות המקצועית והאקדמית (שנהב, 1995).

בתהליך המעבר משפה פוליטית-חברתית לשפה מכנית-רציונלית, עשו המנהלים החדשים שימוש בשפה ניהולית ובפרקטיקות אלימות, וניהלו מאבק גם נגד העובדים - עליהם הפעילו אלימות פרקטית וסימבולית – וגם נגד הקפיטליזם הגדול (Shenhav, 1999). אובדן הכוח הפוליטי והכלכלי של המעמד הקפיטליסטי (בעלי ההון והאליטות הכלכליות), הוביל לטענת שנהב (19.3.06), לתהליך של החזרת הכוח לפוליטיקה של בעלי ההון, על ידי אימוץ מדיניות ניאו ליברלית כפרויקט מדינתי, אשר מבוסס על תפיסת בעלי ההון כמנוע הצמיחה של הכלכלה וחזקתם על ידי יצירת הון בקרב העשירים. בשונה מהקפיטליזם הישן, הפוליטי - שהתחשב בצרכי החברה, הניאו-ליברליזם (הקפיטליזם החדש) מתנתק מהפוליטיקה החברתית ומעביר את ההון מהעבודה לספקולציות, במקום להשקיע בחינוך, בריאות, דיור או רווחה. הניאו ליברליזם החדש מיתר את מערך הזכויות הליברלי.

במדינת ישראל החלה המדיניות הניאו-ליברלית בתחילת שנות ה-80, עם התכנית הכלכלית לייצוב המשק, תוך שימוש בתקנות לשעת חירום וחקיקת חוק ההסדרים (1985). את תהליך ההפרטה בישראל, ניהלו מנהלים מסוג חדש (כלכלנים, נוסח מילטון פרידמן שיעץ לממשלת ישראל), בשיח רציונלי, ופעלו לחזר את הקשר בין הון לשלטון פוליטי. בתהליך זה ההפרטה כללה לא רק מכירה של נכסים ציבוריים, אלא גם פגיעה בזירות אחרות, כמו שוק ההון (אין שוק חופשי של נדל"ן), שוק העבודה (היעדר שוויון וחסימת גישה לערבים) ושוק העבודה החופשית (המדיניות כלפי עובדים זרים). בתהליך זה התרחב השימוש בחברות כוח אדם, חל גידול בממדי העוני ובפשע, חוסלו ההגנות על עובדים ואזרחים נחלשו המנגנונים החברתיים לשמירה על סולידריות אנושית וחברתית (שנהב, 19.3.06).

השיח הרציונלי החדש, שהובילו המנהלים-הכלכלנים, והמדיניות הניאו ליברלית שקבעו, השפיעו על מודל הניהול של המשטרה, על אופני השיטור, סמכויות השיטור ותרבות הארגון.